

ресурсів внутрішнього споживання та інвестування (позитивне сальдо платіжного балансу та профіцит державного бюджету). Це стало причиною відсутності позитивного ефекту для економічного розвитку держави від зовнішніх та внутрішніх запозичень.

Прийнятна величина державного боргу України дає можливість здійснювати нові внутрішні та зовнішні запозичення. Проте, слід враховувати, що такі запозичення здатні позитивно вплинути на всю економіку країни, тільки якщо вони спрямовані на вирішення важливих стратегічних завдань економічного розвитку нашої держави, а не на покриття уже існуючих запозичень.

Література:

1. Башко В. Й. Напрями вдосконалення механізму надання державних гарантій в Україні. *Фінанси України*. 2013. № 6. С. 72-78.
2. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М.: Эксмо, 2007. 960 с.
3. Рикардо Д. Начало политической экономии и податного обложения. М.: Государственное издательство, 1929.
4. Новосьолова О. С. Державний борг: діалектика теоретичних уявлень та оцінка сутності. URL: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/33.pdf>.
5. Жукова Н. С., Рибак Д. Державний борг та його вплив макроекономічний розвиток України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2012. Вип. 138. С. 34-38.

Якібчук Ольга Дмитрівна

ст. гр. ФУПОзм-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І.П.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Функціонування держави, діяльність усіх її інститутів значною мірою залежать від забезпеченості належними фінансовими ресурсами, які забезпечують виконання її завдань та функціонування органів публічної влади, та зосереджені у бюджетній системі, яка складається з державного та місцевих бюджетів та є центральною ланкою фінансової системи держави. Основною метою правового регулювання бюджетної сфери є мобілізація грошових коштів до бюджетної системи та ефективно їх використання для суспільних потреб.

Важливим завданням у цьому сенсі є чітка регламентація бюджетного процесу, визначення кола його учасників на кожній із його стадій, визначення обсягу їхніх бюджетних повноважень, врегулювання

бюджетних правовідносин між ними, визначення їх відповідальності за порушення, пов'язані з реалізацією бюджетних повноважень. Досконале регулювання бюджетного процесу є запорукою своєчасного затвердження бюджету як основного фінансово-планового документа країни, правильної реалізації матеріальних бюджетно-правових норм та ефективного використання фінансових ресурсів держави.

Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010р. передбачає чотири стадії бюджетного процесу [1, ст. 19]:

- 1) складання проектів бюджетів;
- 2) розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);
- 3) виконання бюджету, у тому числі у разі необхідності внесення змін до закону про Державний бюджет України, рішення про місцеві бюджети;
- 4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення про нього.

Стадії бюджетного процесу є взаємопов'язаними за своїм змістом та діями, а також взаємообумовленими, оскільки наступна стадія не може розпочатися без логічного завершення попередньої. Їх послідовність встановлена не лише нормативно, але й визначена логічно природою самого процесу. До того ж кожна стадія бюджетного процесу є обов'язковою.

Слід зазначити, що на кожній стадії перед учасниками бюджетного процесу стоять конкретні цілі та завдання, тому кожна стадія являє собою завершений етап бюджетного процесу, який увінчується певним юридичним фактом – складанням фінансово-правового документа або прийняттям рішення, що має свої економіко-правові наслідки.

У бюджетному процесі зайняті органи держави та місцевого самоврядування, що беруть участь у бюджетному процесі на всіх, чи на будь-якій із стадій, і мають назву «учасники бюджетного процесу». Саме від їх діяльності залежить своєчасність прийняття Закону України «Про Державний бюджет України» (рішення про місцеві бюджети). У відповідності до ч.3 ст.19 Бюджетного кодексу України від 8 липня 2010 р. учасниками бюджетного процесу є органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями (правами та обов'язками з управління бюджетними коштами). Основними учасниками бюджетного процесу є Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Верховна Рада України, Президент України, Національний банк України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державна казначейська служба України та інші.

Для ефективного регулювання та управління бюджетним процесом потрібно здійснювати контрольні функції. Контроль є одним із найпоширеніших і дієвих способів забезпечення законності.

Фінансовий контроль є способом організації зворотних зв'язків, завдяки яким державні або муніципальні органи отримують інформацію про хід виконання прийнятих ними правових актів.

Одним із найдієвіших засобів забезпечення законності здійснення бюджетного процесу та виконання повноважень учасниками бюджетного процесу є їх відповідальність. Бюджетним кодексом України визначено відповідальність за порушення бюджетного законодавства, але у ролі суб'єктів бюджетних правопорушень законодавець вбачає практично лише розпорядників бюджетних коштів.

З практики організації бюджетного процесу зазначимо, що існують деякі прогалини, які стосуються як бюджетного процесу, так і бюджетного законодавства. Тому вбачаємо за доцільне початком бюджетного процесу вважати стадію бюджетного планування та потрібно чіткіше прописати тлумачення терміну «бюджетне провапорушення», наслідки та відповідальність за його вчинення.

Певні кроки в цьому напрямку вже зроблені, зокрема новаціями бюджетного процесу у 2018 році є те, що цьогорічний бюджетний процес відрізнятиметься від попередніх років не новими галузевими пріоритетами, а тим, що вперше уряд орієнтується на середньострокову перспективу. Основні параметри бюджету 2018 року мають співпадати з тими, які були затверджені у трирічній Бюджетній резолюції.

Загалом, середньострокове планування має багато переваг [2]. По-перше, держава зможе ефективніше використовувати обмежені ресурси. Якщо все реалізують виважено, то стабільність державних фінансів зросте, а боргове навантаження зменшиться.

По-друге, стратегічні плани урядовців будуть логічно поєднані із бюджетними ресурсами. Наприклад, освітня чи медична реформа потребують ретельного перегляду чинних бюджетних програм та встановлення чітких пріоритетів. І в бюджет мають закласти відповідні ресурси як людські, так і фінансові.

По-третє, зросте прозорість бюджетного процесу. Бюджетні програми нижчих рівнів отримають нарешті зв'язок із високорівневими цілями уряду. Пересічним платникам податків, у перспективі, буде легше зрозуміти, наскільки якісно уряд виконує свою роботу і яким коштом фінансуються ті чи інші державні послуги, якими вони користуються.

І, нарешті, трирічне планування дозволить державі інвестувати кошти у майбутнє, розширюючи можливості уряду перерозподіляти капітальні видатки більш ефективно.

Враховуючи те, що перехід до середньострокового бюджетування є частиною угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також передбачений активною програмою співпраці з МВФ та Стратегією реформування системи управління державними фінансами України на 2017-2020 рр., тому правомірно стверджувати, що це дозволить Україні забезпечити фінансові ресурси для реалізації стратегічних завдань уряду, покращити стійкість публічних фінансів та бюджетну дисципліну, підвищити передбачуваність та ефективність державних інвестицій. Все це разом має призвести врешті до кращих результатів бюджетної діяльності та вищої якості державних послуг для всіх громадян.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. Офіційний вісник України. 2010. № 59. Ст. 2047.
2. Піонтківська І. Бюджетний процес 2018 – що нового URL: https://biz.nv.ua/ukr/experts/piontkivska_i/bjudzhetnij-protses-2018-shcho-novogo-1872073.html (дата звернення: 21.01.2018).

Януш Богдан Богданович

ст. гр. ФУПОзм-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Квасниця О.В.

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Місцеві бюджети як дієвий інструмент фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування займають чільне місце у наукових дослідженнях. Адже саме з місцевих бюджетів направляються кошти на фінансування закладів освіти, охорони здоров'я, спрямовуються на соціальний захист та соціальне забезпечення сім'ям з дітьми, ветеранам війни та праці, іншим незахищеним верствам населення, утримання будинків-інтернатів, притулків та ін. Також вагому роль вони відіграють у забезпеченні функціонування житлово-комунального господарства, закладів культури та спорту, засобів масової інформації, транспорту, дорожнього господарства тощо.

Дослідження сучасних наукових підходів до визначення категорії «доходи місцевих бюджетів» свідчить про те, що дане поняття як економічна категорія є багатоаспектним і трактується вченими по-різному.

Поняття «доходи місцевих бюджетів» розглядається вітчизняною науковою думкою з різних сторін, зокрема: